

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de
Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus LI. De Promissione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

loci, in quo contractus celebratus est. *Suar. n. 10. Sanch. num. 35. Gonz. inc. 1. de jurej. n. 14. Pirh. num. 156.*

18. 3. Judex sæcularis non quidem directè, sed indirectè poterit relaxare juramentum non confirmatorium, illud remittendo nomine sui subditi id injustè renuentis, vel annullando omnem acceptationem rei jurato promissæ; si enim ipse promissarius juramentum in sui favorem factum remittere possit, & debeat, cur non ipso renuente ejus superior. *Haun. num. 905. Gonz. num. 12. Zæs. de jurej. num. 80. Pirh. num. 159.* Ex his patet Resolutio Casûs.

C A S U S L I.

De Promissione,

DONATUS multa promittit, sed non implet. 1. Quia promissit semideliberatè, ex metu levi sed jurato. 2. Sub solâ fidelitate, vel sub dubio. 3. Ac rem ex parte illicitam, vel impossibilem. 4. Aut juravit non revocare testamentum, ibid. Quia promissarius non acceptavit, vel absens acceptationem non intimavit, aut ejus nomine acceptavit alter. 5. Vel antequam promissio absenti intimaretur, est revocata. 6. Vel mortuus est promittens, aut promissarius. 7. Quia status est mutatus, & ipse indiget re promissâ, & promissarius eum graviter offendit. 8. Quia res promissa perit, vel fuit alienata. 9. Aut pluribus promissa. ibid. Resolutio constat ex seqq.

1. QUÆR. I. Quid sit Promissio? R. Est de libo

berata, spontanea, & gratuita obligatio fidei erga alterum, ad aliquid præstandum, exte-
rius manifestata, & ab altero acceptata: est com-
munis:

Dicitur 1. Deliberata; deliberatione sufficien-
te ad mortale peccatum, quia semiplena delibera-
tio non sufficit ad imponendam sibi obligationem
gravem, imò nec levem. *Molin Sanch. Dicast. l.*
2. c. 4. d. 1. num. 11. Ratio est; quia homo semide-
liberatus non agit modo humano, sed ut semi-
homo.

Dicitur 2. Spontanea: nam promissio fraude,
vel metu injusto etiam levi extorta, ab eo, qui
fraudem, vel metum passus est, pro libitu rescin-
di potest, nisi sit juramento firmata. *S. Th. q. 86.*
1. 7. ad. 3. Sylv. q. 66. a. 2.

Dicitur 3. Gratuita, ut distinguatur à contra-
ctibus onerosis.

Dicitur 4. Obligatio: non formaliter, sed
causaliter, quatenus est signum practicum exer-
citè declarans voluntatem se obligandi, quo di-
stinguatur à nudo proposito, quo quis significat
intentionem aliquid faciendi, absque omni ob-
ligatione.

Dicitur 5. Obligatio fidei; quo indicatur, 2.
quod promissio nuda probabilius obliget ex solâ fi-
delitate sub veniali. *S. Th. 2. 2. q. 88. a. 3. ad 1.*
Bann. Cajet. Sotus. Molin. Gorm. de just. num. 648.
Dian. p. 2. t. 17. Joann. à S. Cruce, Joann. à S. Th.
1. 2. q. 88. d. 29. a. 9. Salmant. hic num. 82. Onnate
num. 92. Dixi, promissio nuda; nam si vestia-
tur juramento, chyrographo, adhibitione No-
tarii vel testium, tunc juxtà omnes obligat ex justi-
tiâ, & sub peccato gravi, secundùm quantitatem
materiz, paritque actionem in judicio. *Ratio est;*
quia

quia

quia si promissio non vestiatur, manet sub nudo debito morali fidelitatis, sola autem fidelitas obligat tantum sub veniali ad conformanda facta promissis, sicut veracitas per se tantum obligat sub veniali ad dicta conformanda menti: Potest autem promittens etiam absque memoratis solemnitatibus se obligare ex justitiâ, & sub mortali, si velit, & alter acceptet, quia potest rem suam alteri donare, ergo & dare jus ad illam; requiritur tamen major materia ad mortale injustitiæ ex liberali promissione, quàm ex furto, quia Dominus censetur magis invitus, ut sibi res sua auferatur, quàm ut ei non detur res liberaliter promissa, ideoque Lopez in 2. p. c. 30. Regim. hic n. 24. Sanch. l. 1. de matr. d. 5. num. 24. Onnate. n. 150. requirunt materiam quadruplò majorem; Sed quid si promissor dubitet, aut non cogitavit (uti promiscuè fit) an se voluerit obligare ex solâ fidelitate, aut ex justitiâ, an sub veniali, aut sub mortali? Et cum Molin. Lugo Sporer t. 6. c. 2. n. 69. tunc solùm obligari sub veniali, etiamsi materia promissa in se sit gravis. Ratio est: quia homines, quando aliquid promittunt liberaliter, abstrahendo, vel non determinando, an sub obligatione gravi vel levi, non intendunt, nec censerì possunt, se velle obligare, nisi ad id, quod requirit natura promissionis liberalis, sed hæc non requirit nisi obligationem levem, ex solâ virtute fidelitatis, ut supra dictum est, ergo: & certè ita habet communis opinio; nam impudens haberetur, qui eo rigore exigeret liberale promissum, quò exigit debitum justitiæ; ex quo meritò colligunt DD. cit. in promissionibus merè liberalibus ut plurimum deesse animum, se graviter aut ex justitiâ obligandi.

Dicitur 6. Ad præstandum aliquid, scilicet licitum, & possibile; nam ad illicitum, & impossibile nulla potest esse obligatio; si res promissa ex parte est licita, ex parte illicita, est obligatio ad partem licitam juxtà *Reg. Juris 37. Utile per inutile vitari non debet*; hinc invalidæ sunt promissiones, quæ præbent occasionem absolutè, aut liberius peccandi, ut si volenti malè agere, promittam eum non monere, non acculare; si promittam Beneficium Ecclesiasticum nondum vacans, *ex tenore 13. de concess. præb.* si adulter adulteræ vivente conjuge promittat Matrimonium, *si quis 8. de eo qui ducit*; quia in his datur, occasio optandi, vel machinandi mortem. Item promissiones positivo nullæ sunt promissiones, quæ tollunt facultatem de rebus suis liberè disponendi mortis causâ, ut promissio de faciendo testamento in alicujus favorem, vel de non revocando factum.

Dicitur 7. Exteriùs manifestata; nam licèt sola interna voluntas se obligandi sufficiat ad votum, non sufficit ad contractum; hic enim debet fieri motus humano, id est sensibili; seu perceptibili ab homine. *L. 1. ff. de V. O. D. Th. hic 9. 88*

Dicitur 8. Acceptata; nam quamdiu promissio acceptata non est, nullam inducit obligationem, sed revocari potest. *L. de pollic. L. absenti ff. de donat.* idque tenet etiam si sit juramento confirmata, quia juramentum sequitur naturam contractûs. *Sor. Palao d. 2. num. 6. Salmant. num. 10. Lug. d. 23. num. 50.* Ratio est; quia omne pactum essentialiter constat mutuo duorum, vel plurium consensu, & in omni promissione includi-

3.

4.

di-

ditur: *si alter acceptet*: quandoque tamen ipsum jus acceptat pro homine, ut si promissiones fiat Reip. vel civitati, L. 1. 3. 4. ff. de pollicit. vel etiam, ut plures volunt, Ecclesiis & locis piis &c. Promissio presentis facta regulariter acceptari debet in continenti, vel quasi continenti L. 137. de V.O. quia tunc non potest prudenter consentire promissor diu velle suspendere suum consensum, si tamen materia sit favorabilis, ipsa taciturnitas reputabitur pro consensu, juxta Reg. J. *qui tacet consentire videtur*: secus si materia non sit favorabilis. De cætero etiam Pater pro filio, Dominus pro servo, Religiosus pro Monasterio, Uxor pro Marito, aut econtra, item omnis, qui alterius curam gerit, aut ex promissione interesse habet, eam acceptare potest.

5. QUÆR. II. Quid circa promissionem factam absenti? R. seqq. 1. Promissio (idem est de donatione) absenti facta per Nuntium, vel per literas ad promissarium directas, non valet, si coram alio, quam Nuntio acceptetur, quia hic, & non alius ad acceptandum est deputatus. *Sanch. d. 7. n. 35. Dicast. n. 155.* Valet tamen coram Nuntio facta, etiam si promittenti non intimetur *Lug. n. 74.*
2. Promissio vel donatio facta absenti, antequam ad eum pervenerit & acceptata fuerit, revocari potest; si revocatio non innotescat Nuntio, & hic purè in mandatis habeat, promissionem, vel donationem factam intimare, adhuc valet revocatio, nec promissio validè acceptari potest, quia voluntas Domini, quam defert Nuntius, nequidem virtualiter existit; si verò Nuntius sit simul Procurator, vel Commissarius, cui committitur promissio nomine Principalis facienda, & revocatio commissionis nec Commissario

no, nec donatario innotescat, donatio acceptari poterit, quia de jure, acta puri mandatarii, revocato mandato etsi incognito, statim sunt invalida; acta verò per Procuratorem antequam de revocatione constet, valida sunt. *L. si mandassem. L. si inter causas ff. mandati L. vero ff. de sol. Gomez. Mol. Sanch. l. 1. de Matr. d. 6. num. 9.*

3. Si promissio, vel donatio, erat facienda per Procuratorem, & promittens moriatur, Procurator verò ignorans, pergat promissionem, vel donationem facere, promissio, & donatio est nulla, quia mandatum gratiæ faciendæ, regulariter expirat morte mandantis. *L. 26 ff. & L. 15. Mandati: Excipe, nisi mandatum sit ad causas cas, quia in harum præjudicium Leges civiles nihil disponunt, & prudenter præsumitur, quòd promittens voluerit hanc suam voluntatem etiam post mortem manere, cùm maximè sit profutura animæ. Covarr. 1. Var. c. 14. Molin. Sà. La Croix p. 2. num. 788.* Si Nuntius sit missus, non ut agat, sed ut purè indicet promissionem factam, & promittens interim moriatur, adhuc acceptari poterit; Ratio est; quòd promissio vel donatio facta, & non revocata, sed literis vel nuntio insinuata sit gratia, gratiâ autem facta non extinguitur morte concedentis. *Suar Clarus Sanch. num. 35.* An econtrâ promissario ante acceptationem mortuo, ejus hæredes promissionem acceptare possint, incertum est, negat cum *Less. Hæred. La Croix num. 787.* quia voluntas promittentis ferebatur in personam promissarii in se, quæ amplius non existit: Si tamen ex circumstantiis pateat, quòd promissio, non solùm in gratiam ipsius, sed simul in favorem familiæ, uxoris, vel prole facta sit, ab his omnino acceptari poterit.

QUÆR. III.

7. QUÆR. III. Quot modis cesset obligatio promissionis acceptatæ? R. Cessat 1. Ex partium consensu .2. Si materia promissa facta est impossibilis vel illicita. ut sup. dictum est. 3. Si promissarius non stet promisso tibi facto; hæc enim videtur fuisse voluntas promittentis, ut frangenti fidem, fides frangatur eidem. *Sà, Regim. Rebel. Onmate num. 185* 4 Si promissisti amico qui factus est inimicus, *Garc. Sylv. Mol. d. 272.* 5. Si promissor ob inopinam paupertatem ipsemet re promissâ indigeat, meritò tamen dicit *Less. Molin. l. 1.* paupertatem non excusare absolute, sed tantum suspendere obligationem usque ad meliorem fortunam. 6. Et generaliter, si res non mansit in eodem statu, ita ut ante traditionem rei promissæ, grave & novum tibi immineat incommodum, quod si tempore promissionis cognitum fuisset, certò non promississes. *S. Th. 9. 110. a. 3. ad 5.* quia non censeris te cum tali incommodo gratis obligare voluisse, & gratuita promissio censetur facta sub conditione, nisi status ante traditionem notabiliter mutetur, quare hæc doctrina etiam locum habet in promissione juratâ. *Auth. cit. Decast. num. 125.* In dubio, an status sit notabiliter mutatus, est obligatio implendi promissum, quia obligatio promissionis est in possessione, certò enim obligavit, & dubitatur an obligatio per mutationem status cesset.
8. 7. Si res promissa in individuo: absque culpa promittentis perierit, ad nihil tenetur promittens; si res promissa sit indeterminata, v.g. ex decem equis unum promissisti Cajo, si pereant omnes, aut pereat equus a Cajo electus, liber es; si pereat unus vel alter, debes Cajo dare unum ex residuis; idem est, si promissisti equum indetermi-

terminatè, & tradas alienum, debes substituere
 alium, secus, si promisisti hunc determinatè, qui
 postea probatur alienus. *Molin. to. 2. d. 262 Spor. 9.*
n. 6. in Decal. c. 2. num. 74. 8 Si eandem nu-
 mero rem promisisti pluribus, debetur primo,
 etiam si secunda promissio fuerit jurata; quia se-
 cunda promissio, uti & juramentum, sunt dere-
 licitè & alteri saltem ex fidelitate debità, & quam-
 vis primus cedat juri suo, non ideo reconvalescit
 secunda promissio, quia *tractu temporis non firma-
 tur, quod ab initio non subsistit.* R. J. in 6. nisi se-
 cunda promissio facta esset sub conditione: si pri-
 mus cedat juri suo: ità contra *Covar. & alios Tur-
 ran. Lug. num. 107. Sanch. n. 6. Spor. n. 77*

Si dicas: Valet Matrimonium contra fidem
 sponfalium, ergo & promissio contra fi-
 dem prioris. R. N. C. Secunda promissio habet
 pro objecto traditionem rei alteri promissæ idèò
 est nulla, utpotè de objecto illicito, Matri-
 monium verò non habet Pro objecto traditionem
 temporum, sed est ipsa traditio, & per conse-
 quens, quamvis Matrimonium contra fidem pri-
 orum sponfalium, sit illicitum, non tamen est de
 objecto illicito, ut si contra votum emam gla-
 dium, ipsa quidem emptio est illicita,
 non tamen de objecto illicito,
 idèòque valida.

M CASUS

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. II.